

Skolemiljø og tilpasset opplæring

Aarborten - Hattfjelldal kommune

Prosjektplan forvaltningsrevisjon

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Kontrollutvalgets formål med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Hattfjelldal kommune ivaretar elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, samt om kommunen legger til rette for tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring i tråd med regelverket.

PROBLEMSTILLINGER

- Ivaretar Hattfjelldal kommune elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø?
- Ivaretar Hattfjelldal kommune elevenes rett til tilpasset opplæring?
- Ivaretar Hattfjelldal kommune at elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring får et tilbud i tråd med regelverket?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: inntil 350 timer

Rapport til sekretær: 01.02.2027

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Merete M. Montero

mmm@revisjonmidtnorge.no

Tlf. 476 38 548

2 MANDAT

I dette kapittelet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Hattfjelldal kommune bestilte den 26.03.2026, sak 09/26, en forvaltningsrevisjon innenfor grunnskole. Kontrollutvalgets formål er å undersøke om elevene har trygt og godt skolemiljø, får tilpasset opplæring og individuelt tilpasset opplæring. Forvaltningsrevisjonen er ikke bestilt med utgangspunkt i Plan for forvaltningsrevisjon. I reglement for kontrollutvalget, vedtatt av kommunestyret i sak 63/2024, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Temaet for forvaltningsrevisjonen omfatter sentrale rettigheter for elever i grunnskolen knyttet til psykososialt skolemiljø, tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring. Området er regulert gjennom opplæringsloven med tilhørende forskrifter, og er utdypet i nasjonale veiledere fra Utdanningsdirektoratet.

2.2.1 Psykososialt skolemiljø

Elever har etter opplæringsloven rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 12-2. Retten gjelder det psykososiale skolemiljøet, og omfatter blant annet elevenes opplevelse av trygghet, tilhørighet og fravær av krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Skolen har en aktivitetsplikt etter opplæringsloven § 12-4. Denne innebærer at ansatte skal følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en elev ikke har det trygt og godt. Plikten er individuell og gjelder alle ansatte ved skolen.

Som en del av arbeidet med å sikre et trygt skolemiljø, gir opplæringsloven § 13-4 også hjemmel for at ansatte kan gripe inn fysisk når det er nødvendig for å avverge at en elev blir utsatt for skade eller krenkelser. Slike inngrep må være nødvendige og forholdsmessige, og det forutsettes at skolene har bevissthet rundt regelverket og klare rammer for å unngå uakseptabel maktbruk. Det er regler i § 13-5 om meldeplikt og dokumentasjon i slike tilfeller.

Dersom en elev eller foresatt melder at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller skolen på annet grunnlag har mistanke om dette, skal skolen snarest undersøke saken og sette inn egnede tiltak. Dersom det er ansatte ved skolen som står bak krenkelsen, stiller regelverket særskilte krav til håndtering jf. § 12-5.

Kommunen som skoleeier har et overordnet ansvar for at regelverket etterleves, jf. opplæringsloven § 28-1.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmateriell om skolemiljø, herunder rundskriv til kapittel 12 i opplæringsloven, som konkretiserer innholdet i aktivitetsplikten og krav til dokumentasjon og oppfølging.

2.2.2 Tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring er et grunnleggende prinsipp i norsk skole og følger av opplæringsloven § 11-1. Opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev, innenfor rammen av det ordinære opplæringstilbudet.

Prinsippet innebærer at skolen skal arbeide systematisk med å variere innhold, arbeidsmåter og organisering av undervisningen, slik at alle elever får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Dette er en plikt som gjelder alle elever, og ikke bare de som mottar særskilt tilrettelegging.

Opplæringsloven stiller også krav til tidlig innsats og tilrettelegging for elever med ulike behov. På 1. til 4. trinn skal kommunen sørge for at elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring, jf. § 11-3. Tiltaket skal bidra til tidlig oppfølging og kan i en kort periode gis som eneundervisning dersom det er til elevens beste.

Videre har elever rett til nødvendig personlig assistanse for å kunne delta i opplæringen og få et tilfredsstillende utbytte, jf. § 11-4. Dette kan omfatte praktisk bistand i skolehverdagen.

Elever har også rett til nødvendig fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler, samt opplæring i bruk av disse, jf. § 11-5. For enkelte elevgrupper, som blinde og sterkt svaksynte, omfatter dette også rett til opplæring i mobilitet for å kunne orientere seg i og utenfor skolen.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledere som beskriver hvordan tilpasset opplæring kan ivaretas i praksis, og hvordan skoleeier og skoleledelse kan følge opp arbeidet.

2.2.3 Individuelt tilrettelagt opplæring

For elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, kan det fattes vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, jf. opplæringsloven § 11-6.

Før det fattes vedtak, skal det foreligge en sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten), jf. opplæringsloven § 11-7. Vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring

er enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og skal oppfylle krav til saksbehandling, begrunnelse og klageadgang.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for elever som får individuelt tilrettelagt opplæring jf. opplæringsloven § 11-10, og det skal årlig utarbeides en skriftlig vurdering av elevens utvikling og utbytte av opplæringen jf. § 11-11.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledere om spesialpedagogisk praksis, herunder saksgang, vedtak og oppfølging av elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring.

2.2.4 Kommunens ansvar og styring

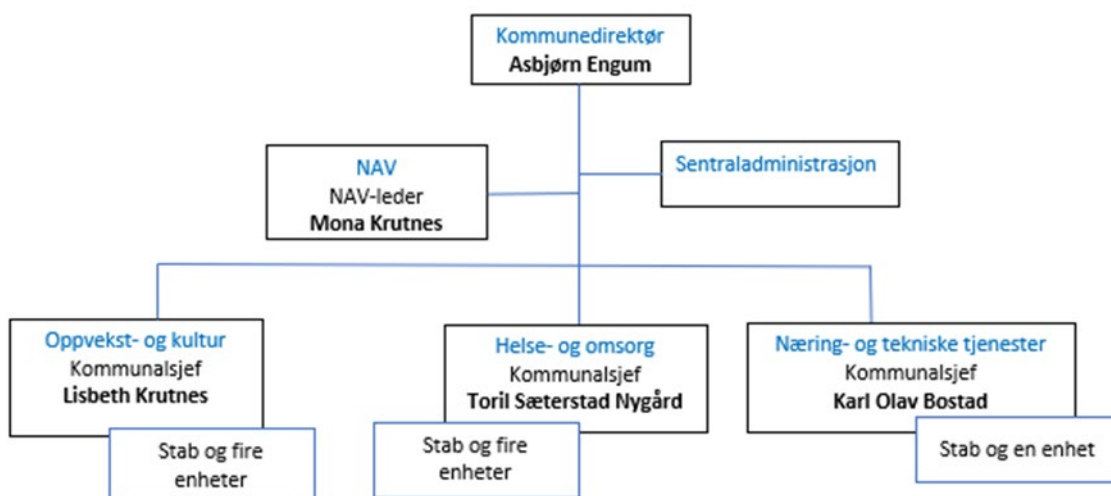
Kommunen som skoleeier har det overordnede ansvaret for at opplæringen skjer i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 28-1. Dette innebærer ansvar for å etablere systemer og rutiner som sikrer etterlevelse av kravene til skolemiljø, tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring.

Kommunen skal også ha et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i opplæringsloven blir oppfylt, jf. kommuneloven § 25-1 om internkontroll.

2.3 Kommunens organisering

Hvordan kommunen organiserer tjenestene på det området vi undersøker. Risikoer i kommunen innen gjeldende område.

Hattfjelldal kommune er administrativt organisert med kommunedirektør som øverste leder, samt kommunalsjefer på hovedområdene oppvekst og kultur, helse og omsorg og næring og tekniske tjenester. NAV og sentraladministrasjonen ligger direkte under kommunedirektør. Nedenfor vises organisasjonskart:

Kilde: Hattfjelldal kommune

Hattfjelldal skole er en kombinert grunnskole for 1. til 10. trinn, lokalisert i Hattfjelldal sentrum. Skolen er samlokalisert med flerbrukshall og har tilgang til fasiliteter som svømmebasseng og kunstgressbane. I tillegg ligger skolen i nær tilknytning til lysløype og øvrige uteområder som kan benyttes i undervisningen.

Hattfjelldal skole har per 2025 totalt 99 elever fordelt på 1. til 10. trinn. Elevtallet varierer mellom trinnene, fra 4 elever på 1. trinn til 15 elever på 10. trinn. De øvrige trinnene har mellom 8 og 13 elever. Dette innebærer at skolen har relativt små elevgrupper på de fleste trinn.

I Susendal og Varntresk er skolene midlertidig stengt.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) for Hattfjelldal kommune er organisert som et interkommunalt samarbeid, hvor Vefsn kommune er vertskommune¹. PPT har en sentral rolle i arbeidet med sakkyndige vurderinger knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring, og skal bistå skolene i vurdering av elevers behov for særskilt tilrettelegging.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at antall elever med individuelt tilrettelagt opplæring i Hattfjelldal har variert over tid og mellom trinn. I perioden 2015–2021 har det vært mellom 3 og 5 elever på 1.–4. trinn, mellom 4 og 11 elever på 5.–7. trinn, og mellom 6 og 10 elever på 8.–10. trinn. Samtidig viser tilgjengelige tall at det ikke er registrert elever med individuelt tilrettelagt opplæring i 2024 og 2025.

¹ [PPT \(pedagogisk-psykologisk tjeneste\) - Hattfjelldal kommune](#)

Resultater fra Elevundersøkelsen gir indikasjoner på hvordan elevene i Hattfjelldal opplever skolemiljøet. For skoleåret 2025–2026 ligger trivselsscoren på 4,2 på 7. trinn og 3,7 på 10. trinn, sammenlignet med et nasjonalt nivå på om lag 4,1. Samtidig viser tallene at datagrunnlaget er begrenset, med få elever per trinn.

Når det gjelder mobbing, er enkelte tall skjermet av hensyn til personvern. For de indikatorene som er publisert, rapporteres det ikke om mobbing fra medelever, digital mobbing eller mobbing fra voksne.

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

Det er utarbeidet følgende problemstillinger:

- Ivaretar Hattfjelldal kommune elevenes rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø?
- Ivaretar Hattfjelldal kommune elevenes rett til tilpasset opplæring?
- Ivaretar Hattfjelldal kommune at elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring får et tilbud i tråd med regelverket?

3.2 Avgrensing

Forvaltningsrevisjonen avgrenses til grunnskolen i Hattfjelldal kommune, og omfatter ikke barnehage.

Videre er forvaltningsrevisjonen avgrenset til elevenes psykososiale skolemiljø. Fysiske forhold ved skolebygg, uteområder og lignende inngår ikke i undersøkelsen.

Når det gjelder tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring, vil revisjonen avgrenses til å vurdere kommunens systemer, rutiner og praksis. Det gjennomføres ikke en faglig vurdering av den pedagogiske kvaliteten i opplæringen, og det vil ikke bli gjennomført gjennomgang av enkeltsaker på disse områdene.

Forvaltningsrevisjonen omfatter ikke vurdering av rett til personlig assistanse, fysisk tilrettelegging, tekniske hjelpemidler eller alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), jf. opplæringsloven §§ 11-4, 11-5 og 11-12.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er organisert som et interkommunalt samarbeid med Vefsn kommune som vertskommune. Revisjonen omfatter derfor ikke vurdering av PPTs saksbehandling, men ser på hvordan kommunen samhandler med PPT i saker om individuelt tilrettelagt opplæring.

3.3 Kilder til kriterier

Revisor vil utlede kriterier fra blant annet følgende kilder:

- Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsloven)
- Lov om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

- Nasjonale veiledere frå Utdanningsdirektoratet
- Kommunens egne styringsdokumenter

3.4 Metoder for innsamling av data

Forvaltningsrevisjonen vil bygge på flere datakilder for å belyse problemstillingene, med hovedvekt på elevenes psykososiale skolemiljø. Det vil bli gjennomført dokumentgjennomgang og intervjuer samt saksgjennomgang knyttet til skolemiljø saker.

Dokumentgjennomgangen vil omfatte relevante styringsdokumenter, rutiner og prosedyrer, samt annen relevant dokumentasjon knyttet til skolemiljø, tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring.

Det vil bli gjennomført gjennomgang av et begrenset utvalg saker knyttet til elevenes psykososiale skolemiljø. Formålet er å belyse hvordan aktivitetsplikten etterleves i praksis, herunder om saker blir fulgt opp i tråd med kravene til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. Saksgjennomgangen vil benyttes som et supplement til øvrige datakilder, og ikke som grunnlag for generalisering.

Når det gjelder tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring, vil disse problemstillingene i hovedsak belyses gjennom dokumentgjennomgang og intervjuer. Forvaltningsrevisjonen vil rette seg mot kommunens systemer for å ivareta tilpasset opplæring. Videre vil forvaltningsrevisjonen undersøke kommunens system for å ivareta saksgang, vedtakspraksis og oppfølging av individuelt tilrettelagt opplæring. Det vil ikke bli gjennomført gjennomgang av enkeltsaker på disse områdene.

Det vil bli gjennomført intervjuer med relevante ansatte, herunder skoleledelse og eventuelt andre fagpersoner. I tillegg vil det gjennomføres intervjuer med elevråd og FAU for å innhente erfaringer og synspunkter fra elever og foresatte. Disse intervjuene vil særlig bidra til å belyse hvordan skolemiljøet oppleves, og hvordan saker knyttet til trivsel og trygghet håndteres i praksis. Deltakelse i slike intervjuer vil være frivillig, og revisjonen er avhengig av at elevråd og FAU ønsker å stille opp.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er organisert som et interkommunalt samarbeid med Vefsn kommune som vertskommune. Revisjonen omfatter derfor ikke vurdering av PPTs saksbehandling, men vil se på hvordan Hattfjelldal kommune samhandler med tjenesten i forbindelse med saker om individuelt tilrettelagt opplæring.

Revisor vil tilpasse det metodiske opplegget underveis dersom det viser seg nødvendig for å sikre et tilstrekkelig og relevant datagrunnlag.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Merete M. Montero
Prosjektmedarbeider	Cathrine Berg-Mortensen
Kvalitetssikrer	Anna Ølnes
Kvalitetssikrer	Johannes Nestvold

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	26.03.2026
Prosjektplan til sekretær	24.04.2026
Oppstartsmøte	Innen 1. september 2026
Datainnsamling ferdig	Innen 19. desember 2026
Rapport til uttalelse	Innen 11. januar 2027
Rapport til sekretær	Innen 1. februar 2027

Trondheim 24.04.2026

Merete M. Montero

Oppdragsansvarlig revisor

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

RivRevisjon

Midt-Norge

Bidrar til forbedring

Vurdering av uavhengighet.

Revisors egenvurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt: Skolemiljø og tilpasset opplæring

Prosjektnr: FR1392	Kommune: Hattfjelldal
--------------------	-----------------------

<p>Hovedreferanse: Kommuneloven § 24-4 Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3 ISA 200 - Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4 ISA 220 - Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13 ISA 300 - Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6 Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8 Standard for eierskapskontroll RSK 002 pkt. 3</p>
--

Ansettelsesforhold:	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Sted: Trondheim Dato: 17.04.26

Rolle: Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7716 Steinliger

post@revisjonmidt norge.no
907 30 300

www.revisjonmidt norge.no
Kontonummer: 4270.18.38658
Org.nr: 919 90 2310 MVA

Dokumentet er signert digitalt av:

- MERETE MYKLEBUST MONTERO, 17.04.2026

Forseglet av

Posten Norge

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no